

Sami Kohen

skohen@milliyet.com.tr

ABD'nin Ortadoğu politikası ne kadar değişecek?

2 Mart 2021

A

Washington'da geçen cuma günü şimdiye kadar gizli tutulan "Kaşıkçı Raporu"nun yayımlanması ve onu izleyen gelişmeler, ABD'nin Suudi Arabistan dâhil, Ortadoğu politikasında bir değişiklik sinyali sayılıyor.

Başkan Joe Biden, görevine başladığı 20 Ocak'tan bu yana, selefi Donald Trump'ın politikalarından ayrılan yolda ilk adımlarını atmıştır. Dış politikada, özellikle İran, Körfez ülkeleri, Yemen, Filistin gibi Ortadoğu meselelerinde aldığı yeni tavır, önemli bir siyaset **değişikliğinin habercisi sayılmıştır.**

İşte tam bu sırada, Trump döneminde "hasıraltı" edilen Kaşıkçı Raporu'nun yayımlanması, bu değişiklik zincirinin yeni bir halkasını oluşturuyor.

Ancak bu değişikliğin nedeni ve limiti nedir? Biden bu cinayette suçlanan bütün Suudi yetkililere ve bu arada Velihaht Prens Muhammed bin Selman'a karşı cezalandırıcı kararlar da alacak mı? Yani Washington'un tutumunda bir değişiklik söz konusu ise, bu nereye kadar gidecek?

Çıkar mı, ilke mi?

Menfur cinayetin işlenmesinden sonra özellikle Türkiye'nin ABD başta olmak üzere uluslararası camiaya temin ettiği bilgi ve bulgular, hasıraltı edildi ve olay adeta unutuldu.

Trump'ın bu konudaki tutumu şaşırtıcı değildi, çünkü onun nazarında "çıkar" her şeyin üstündeydi. ABD'nin Suudi Arabistan'la çok önemli çıkarları vardı. Velihaht Prens özellikle Trump'ın damadı, "danışman" Kushner'e de çok yakındı. Çeşitli anlaşmalarla milyarlık iş ilişkileri kuruluyor, ayrıca bölgesel çapta siyasi projeler geliştiriliyordu.

Yani açıkçası, Trump yönetimi için "çıkar", manevi değer taşıyan "ilkeler"den çok daha önem taşıyordu. Bu bakımdan Kaşıkçı cinayetinde elleri kana bulaşan kimseleri görmezden gelip yola devam etmekte bir sakınca görülüyordu.

Bu o zaman da Biden'ın da aralarında bulunduğu Demokrat Parti yetkililerince eleştiriliyor, ABD'nin ilkelere, insan hakları gibi değerlere öncelik vermesi gerektiği vurgulanıyordu.

Başkan olduktan sonra, Biden bu duruşu doğrultusunda Kaşıkçı Raporu'nun üzerindeki yasağı kaldırarak ilk adımını attı. Ancak Velihaht Prens konusunda nasıl davranacağını netleştirmede. Bu da Demokrat politikacıların ve de Amerikan basınının sert tepkilerine yol açtı. Biden şimdi "çıkar" ile "ilke" arasında bir ikilem karşısında.

İnce ayar dengesi

Aslında bu ikilem, sadece Suudi Arabistan için değil, İran'dan Yemen'e Irak'tan Filistin'e kadar diğer Ortadoğu meseleleri için de söz konusu.

Biden'in Ortadoğu'da birçok meselede Trump'tan ayrılan, değişiklik pozisyonlar almaya kararlı olduğu açık. Ama bu olası değişikliklerin, Washington'un temel politikalarına kadar gitmesini beklememek gerek. Bazı değişiklikler taktik amaçlı daha esnek ve uzlaşıcı da olabilir. Eski agresif üslup ve sert duruş değişebilir. Ama, ABD'nin global dış politikasındaki stratejik hedefler ağır basmaya devam edecek, yeni tavırlarda buna göre bir ince ayar yapılacaktır.

Örneğin, Biden yönetimi şimdi İran ile bir diyalog kurma çabasında. Amaç, Trump'ın karşı çıktığı nükleer anlaşmayı yeniden uygulamaya koymak. Gizli pazarlıklarda ilerleme olursa İran'a karşı yaptırımlar da kaldırılabilir. **Ama Washington, İran rejimine karşı temel tutumundan, baskıcı uygulamalarından vazgeçecek değildir.**

Biden yönetiminin Filistin konusunda verdiği bazı değişiklik sinyalleri de Trump politikasından **farklı bir yön gösteriyor. "İki Devlet" formülü, bir bakıma Netanyahu'nun duruşuna ters düşen bir değişiklik işareti sayılabilir. Ancak Netanyahu'nun tutumuna karşı olmak, ABD'nin İsrail ile olan stratejik ortaklığını etkileyecek değil. Yani Filistin'e açılma politikası, ABD'nin İsrail'i göz ardı etmeye doğru gitme anlamını taşıyor.**

Kısacası, ABD'nin Ortadoğu politikasında bazı değişiklikler olacağı muhakkak. Bu önemli bir gelişme. Ama bu da sınırlı ve her meseleye göre farklı olacaktır.